

OKVIRI ZA EVALUACIJU PROGRAMA MEĐUNARODNE EKOŠKOLE U REPUBLICI HRVATSKOJ

S obzirom na međunarodni karakter programa Ekoškole, provodi se **međunarodna** i **nacionalna** evaluacija. U odnosu na bilo koju Ekoškolu pojedinačno svaka evaluacija koja nije provedena u školi je vanjska – eksterna, a kada se pravi usporedba s drugim državama onda je evaluacija na nacionalnoj razini, bez obzira tko ju provodi unutar pojedine države, unutarnja – interna.

Međunarodna evaluacija provodi se s razine međunarodne Zaklade za odgoj i obrazovanje za okoliš (Foundation for Environmental Education – FEE) jer su Ekoškole njeno intelektualno vlasništvo pa otuda pravo i obveza FEE na procjenu provedbe u svim državama sudionicama u ovom programu. Evaluaciju provodi Koordinacija Ekoškola sa sjedištem u Kopenhagen (Danska). Međunarodni koordinator provodi evaluaciju:

- a) temeljem godišnjeg izvješća koje međunarodnom koordinatorskom tijelu dostavlja nacionalni koordinator na završetku školske godine.
- b) temeljem Izjave Nacionalnog ocjenjivačkog suda (National Jury Declaration) kojom se daje jamstvo nacionalnom i međunarodnom koordinatorskom tijelu da tekuće školske godine određeni broj škola može steći status međunarodne Ekoškole i da određeni broj škola iz prethodnih generacija može obnoviti status međunarodne Ekoškole. Izjava Nacionalnog ocjenjivačkog suda proizlazi iz:
  - obilaska škola
  - pregleda kompletne dokazne dokumentacije o provedbi programa za one škole koje su poslale Prijavu za stjecanje statusa međunarodne Ekoškole
  - iz pregleda Obrasca za opis provedbe programa međunarodne Ekoškole u Republici Hrvatskoj (poseban obrazac za škole koje obnavljaju status, a poseban za škole koje prvi put stječu status međunarodne Ekoškole)
  - iz pregleda svih izvješća regionalnih koordinatorskih tijela Ekoškola o nadzornim posjetima školama
  - iz Plana rada Ekoškola za tekuću šk. godinu i Izvješća o provedbi programa Ekoškole za proteklu šk. godinu
  - iz aplikacije Ekoškola gdje se dokumentira provedba programa Ekoškole po koracima.
- c) temeljem pojedinačnih izvješća nacionalnih operatera (programskih voditelja) koja jedanput godišnje podnose međunarodnom koordinatorskom tijelu u okviru godišnjeg sastanka svih nacionalnih operatera i temeljem rasprava koje se pritom vode na razini svih država sudionica.
- d) temeljem brojnih manjih izvješća i odgovora nacionalnog operatera tijekom godine, na traženje međunarodnog koordinatorskog tijela.
- e) temeljem povremenih obilazaka međunarodnog koordinatorskog tijela pojedinih zemalja članica, razgovora s nacionalnim koordinatorskim tijelom i obilaska po nekoliko škola pri svakoj posjeti u dotičnoj državi.

Nacionalna evaluacija provodi se na razini Republike Hrvatske i daleko je složenija jer se odvija permanentno i zato što u njoj sudjeluje više pojedinaca te različitih tijela Lijepa Naše. Provodi se uz to u svakoj Ekoškoli i na razini lokalne samouprave.

Unutarnja evaluacija moguća je u Hrvatskoj s više razina i različitih pravaca:

- a) Razina upravljačkih tijela Lijepa Naše
  - Sabor Lijepa Naše
  - Predsjedništvo Lijepa Naše
  - Nadzorni odbor Lijepa Naše
  - Predsjednik
- b) Razina specijaliziranih tijela i pojedinaca Lijepa Naše
  - Hrvatsko povjerenstvo FEE

- Povjerenstvo za Ekoškole
- Nacionalni ocjenjivački sud za Ekoškole
- Regionalni koordinatori Ekoškola
- Programski voditelj Ekoškola
- Stručni suradnik

U specijaliziranim tijelima (alineja 1 – 3) zastupljeni su stručnjaci iz Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa, Agencije za odgoj i obrazovanje, visokih odgojno-obrazovnih institucija, medijskih kuća, jedinica lokalne samouprave, različitih tvrtki, Lijepe Naše i dr.

- c) Razina jedinica lokalne samouprave
  - Upravni odjeli za društvene djelatnosti pri županijama
  - Jedinstveni upravni odjeli pri općinama/gradovima
- d) Razina škole
  - Ekoodbor škole
  - Nastavničko vijeće
  - Ravnatelj škole
  - Školski koordinator-i
  - Razrednik-ci
  - Ekopatrole

U Ekoodbor škole uključeni su pored ravnatelja i školskog koordinatora i drugi predstavnici nastavnog i nenastavnog osoblja, predstavnici učenika, predstavnici lokalne zajednice, predstavnici sponzora (kumova) škole, predstavnici roditelja, medija, lokalnih eko-udruga i dr.

Evaluacija je **programska** i **procesna** s obzirom na dugoročnost (trajnost) programa, s obzirom na zastupljenost programa u nastavi i vannastavnim aktivnostima, s obzirom na univerzalnost programa, multidisciplinarnost i sveobuhvatnost na razini škole.

Programska evaluacija dosljedno prati primjenu jedinstvene metodologije tijekom godine i svih smjernica koje su upravljene prema Ekoškolama od strane nacionalnog i/ili međunarodnog koordinatora. Programsku evaluaciju obavlja međunarodni koordinator temeljem svih izvješća i podnesaka (vidi a-f u prethodnom poglavlju), a nacionalni koordinator temeljem stalnog i neposrednog uvida u provedbu programa po školama.

Procesna evaluacija je permanentan proces praćenja i usporedbe pojedinih pokazatelja – parametara po školama koji su iskazani periodičnim praćenjem kao tjedni, mjesečni, polugodišnji ili godišnji iskazi. Koliko god izgledalo čudno najvažnija je evaluacija na razini škole i iz škole. Pošto metodologija provedbe počiva na tzv. sedam programskih koraka moguće je evaluirati svaki korak zasebno u određenom vremenskom razdoblju. Evaluirati se može provedba po razredima, po nastavnim predmetima, po spolu, po mjestu stanovanja (grad – selo), prema vrsti prijevoza u školu i iz škole, po temama i raznim drugim podjelama. Evaluirati se može provedba po bitnim sudionicima programa u školi i/ili izvan škole, prema njihovom angažmanu, stavovima i poimanju programa. To su prije svega učenici i nastavnici, tehničko i nenastavno osoblje škole, roditelji i braća učenika, predstavnici lokalne zajednice i mjesno stanovništvo i dr. Evaluirati se može bitni događaj kao što je Projektni dan Ekoškole.

Kada se želi iščitati raspoloženje pojedinog-ih sudionika i njegov/njihov odnos prema programu Ekoškole izrađuju se za to prikladni anketni upitnici. Izrađuju ih školski koordinatori uz pomoć pedagoga i drugih stručnih suradnika. Temeljem rezultata upitnika provedba programa se po potrebi modificira. Za kvantifikaciju i procjenu rezultata – parametara iz pojedinih tema, prvenstveno trajnih tema (voda, energija, otpad), koriste se grafikoni, stupci i drugi parametri elementarne statistike.

Treba imati u vidu da su Ekoškole vrlo složen program, da je to praktički «škola u školi» i da je bilo kakva pojednostavljena evaluacija ovog programa nemoguća. Zato Lijepa naša koja nosi najveću odgovornost za provedbu ovog programa u Hrvatskoj svake godine u biltenu Ekoškola daje iscrpan prikaz svoga rada i rada Ekoškola. U tom prikazu sadržana je evaluacija – procjena provedbe po različitim osnovama. Pored toga svake godine se kroz bilten i na druge načine ponudi školama barem jedan upitnik za potrebe školske evaluacije, iako škole najčešće same slažu svoje upitnike i na druge načine provode evaluaciju i kvantifikaciju učinjenog.

Zaključno možemo reći da je evaluacija Ekoškola trajan proces na razini Ekoškole, te nacionalnog i međunarodnog koordinatora. Evaluaciju provedbe je moguće provjeriti u svakoj Ekoškoli u bilo koje doba školske godine. I konačno na samom certifikatu, kojega dobiva svaka škola kada stječe status i svaki put kada obnavlja status međunarodne Ekoškole, stoje potpisi nacionalnog i međunarodnog koordinatora Ekoškola koje u ovom slučaju treba iščitati i kao potpise predstavnika nacionalne i međunarodne odnosno unutarnje i vanjske evaluacije.